

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200-08-27,
тел. контакт-центру (044) 200-06-94, тел. повідомлень про корупцію (044) 200-06-91,
офіційний вебсайт: www.nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua

**В.о. Голови Конституційного Суду
України**

Сергію ГОЛОВАТОМУ

вул. Жилянська, 14, м. Київ, 01033

**Голові Постійної комісії з питань
регламенту та етики
Конституційного Суду України**

Василю ЛЕМАКУ

вул. Жилянська, 14, м. Київ, 01033

Звернення щодо вчинення суддею Конституційного Суду України істотного дисциплінарного проступку

Інформація про особу, що подає звернення:

Osoba, що подає звернення: Національне агентство з питань запобігання корупції. Адреса місця місцевонаходження юридичної особи: бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103.

Статус особи, що подає звернення: центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Підстави звернення:

Національне агентство інформує Постійну комісію з питань регламенту та етики Конституційного Суду України про вчинення суддею Конституційного Суду України Слідencом I.D. істотного дисциплінарного проступку, грубе нехтування

АСУД "ДОК ПРОФ З"

Національне агентство з питань запобігання корупції

112-03/50823/21 від 07.07.2021

Підписання КЕП Сухоставець Роман Миколайович

(12A1C72050EC685404000000879305002C490E00)

ним своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом судді Конституційного Суду України та відповідно підставою для його звільнення.

Міжнародні етичні стандарти, пов'язані із статусом судді

Вимоги щодо додержання встановлених міжнародних етичних стандартів, пов'язаних зі статусом судді, передбачені в низці міжнародних документів, серед яких:

Бангальорські принципи поведінки суддів (схвалені резолюцією 2006/23 Економічної і соціальної ради ООН 2006 р.);

Основні принципи незалежності судових органів (схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29.11 та 13.12.1985);

Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки (ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи 17.11.2010 на 1098 засіданні заступників міністрів);

Велика хартія суддів. Консультивативна рада європейських суддів. Основоположні принципи (прийнята у Страсбурзі 17.11.2010 КРЄС (2010);

Європейський статут судді, прийнятий асамблесю Європейської асоціації суддів 20.03.1993;

Загальна (універсальна) хартія судді, схвалена Міжнародною асоціацією суддів 17.11.1999;

Висновок № 1 (2001) Консультивативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів від 01.01.2001;

Висновок № 3 (2002) Консультивативної ради європейських суддів (КРЄС) до уваги Комітету міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема питання етики, несумісності поведінки та безсторонності;

Висновок № 17 (2014) Консультивативної ради європейських суддів (КРЄС) щодо оцінювання діяльності суддів, якості правосуддя та поваги до незалежності судової влади.

Принципи, викладені в цих документах, є найвищими стандартами, які знайшли своє відображення в національному законодавстві різних держав світу та, в тому числі, повинні застосовуватись суддями Конституційного Суду України.

Так, у п. 10 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29.11.1985 та 13.12.1985, закріплено, що особи, відіbrane для судових посад, **повинні мати високі моральні якості і здібності, а також відповідну добору кваліфікацію в галузі права**. Адже суддя, який має високоморальні принципи, ніколи ними не поступиться заради особистої, корисливої вигоди.

Професійні та моральні якості суддів відображають рівень здійснення правосуддя в державі. Посада судді вимагає як максимальної концентрації професійних знань, так і високого рівня моральних якостей особи, а тому особисті й моральні якості кандидата на посаду судді поряд з професійними якостями є

30
002210860011
04002

визначальними характеристиками при вирішенні питання про призначення його на посаду.

Згідно з Рекомендацією CM/Rec (2010) 12 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам стосовно суддів, судді у своїй діяльності повинні керуватися етичними принципами професійної поведінки. Ці принципи мають бути закладені в кодексах етики суддів, які підвищують довіру громадськості до суддів та судової влади. Судді повинні відігравати провідну роль у розробленні таких кодексів.

Високі стандарти поведінки полягають у тому, що суддя як на роботі, так і поза її межами, в повсякденному житті має демонструвати таку поведінку, щоб учасники процесу і сторонні бачили в ньому еталон порядності і справедливості – високоморальну, чесну, стриману, врівноважену людину. При цьому суддя має не лише подавати особистий приклад, а й пропагувати етичну поведінку серед учасників процесу та оточення, вимагати такої поведінки від інших.

Бангалорські принципи поведінки судді, схвалені Резолюцією Економічної і соціальної ради ООН 27.07.2006 № 2006/23, визначають, що демонстрація дотримання етичних норм є невід'ємною частиною діяльності суддів. Суддя не може допускати прояву некоректної поведінки при здійсненні будь-якої діяльності, що пов'язана з його посадою.

Постійна увага з боку суспільства покладає на суддю обов'язок прийняти ряд обмежень, і, незважаючи на те, що пересічному громадянину ці обов'язки могли б здатися обтяжливими, суддя приймає їх добровільно та охоче. **Поведінка судді має відповідати високому статусу його посади.**

У Висновку №3(2002) КРЄС зазначено, що суспільна довіра та повага до судової влади є гарантіями ефективності системи правосуддя; поведінка суддів у їхній професійній діяльності, зрозуміло, розглядається громадськістю як необхідна складова довіри до судів.

У п. 9 цього Висновку констатовано, що довіра до судової системи є надзвичайно важливою в контексті глобалізації спорів та зростання доступу до судових рішень. Також у державі, що керується верховенством права, громадськість очікує прийняття загальних принципів, які б відповідали вимогам справедливого суду та забезпечували б основоположні права. Обов'язки, покладені на суддів, мають визначатися таким чином, щоб гарантувати неупередженість суддів та їхню ефективну діяльність.

Тобто положення міжнародних документів та законодавства України визначають, що суддя має дотримуватись високих стандартів поведінки та не вчиняти дій, які підривають авторитет правосуддя.

Судді, як і будь-якому громадянину, гарантується право вільного вираження думок, віросповідання, участі в зібраннях та асоціаціях, однак у процесі реалізації таких прав суддя завжди турбується про підтримку високого статусу посади судді і не допускає дій, що не сумісні з неупередженістю і незалежністю судових органів.

Довіра суспільства до судової системи, а також до авторитету судової системи в питаннях моралі, чесності та непідкупності судових органів посідає першочергове місце в сучасному демократичному суспільстві. Повноваження, надані суддям, тісно пов'язані з цінностями правосуддя, справедливості та свободи. Стандарти

поведінки, що застосовуються до суддів, випливають із цих цінностей і є передумовами довіри до відправлення правосуддя.

При виконанні своїх обов'язків суддя вільний від будь-яких схильностей, **унередженості** чи забобонів¹.

Неупередженість судді є необхідною умовою для належного виконання ним або нею своїх обов'язків. Вона виявляється не лише у змісті рішення, а й у процесуальних діях, що супроводжують його прийняття. Неупередженість повинна існувати і як факт, і в сприйнятті розумної особи. Якщо є підстави вважати, що має місце упередженість, таке сприйняття ймовірно викличе незадоволення та відчуття несправедливості і відповідно підірве довіру до судової системи. Сприйняття неупередженості визначається за критерієм розумного спостерігача. Враження, що суддя упереджений, може виникнути з різних причин, наприклад через імовірний конфлікт інтересів, поведінку судді в судовому засіданні чи його або її зв'язки чи дії за межами суду.

Упередженість – це стан мислення, ставлення чи точка зору, що скеровує або впливає на судження, внаслідок чого суддя не здатний неупереджено виконувати свої обов'язки у зв'язку з конкретною справою.

Принципи неупередженості та об'єктивності, якими повинні керуватися судді при розгляді справи по суті та прийняття у ній рішення, закріплени також у низці європейських актів.

Європейський суд з прав людини пояснив, що вимоги щодо неупередженості мають два аспекти. По-перше, суд має бути неупередженим у **суб'єктивному плані**, тобто жоден член суду не повинен мати будь-яких особистих упереджень. Припускається, що особиста неупередженість існує, якщо немає доказів протилежного. По-друге, суд має бути неупередженим з **об'єктивної точки зору**, тобто він повинен запропонувати достатні гарантії для того, щоб виключити будь-який обґрунтований сумнів щодо цього. За цим критерієм слід визначити, чи існують, незалежно від поведінки судді, будь-які факти, які можна перевірити та які можуть викликати сумніви щодо неупередженості судді (див., наприклад, рішення у справі «Моріс проти Франції» [ВП] (Morice v. France) [GC], заява № 29369/10, п. 73,76, ЕСПЛ 2015). Вирішальним є те, чи можна вважати таке побоювання **об'єктивно обґрунтованим** (там само, п. 76). У зв'язку з цим навіть зовнішні прояви мають певну важливість, або, іншими словами, «правосуддя має не лише здійснюватися, має бути видно, що воно здійснюється» (там само, пп. 77 та 78). Адже на карту поставлено довіру, яку суди в демократичному суспільстві повинні вселяти громадськості та обвинувачуваній особі зокрема. Тому кожний суддя, щодо неупередженості якого існують обґрунтовані сумніви, **повинен відмовитися від ведення справи** (див. «Castillo Algar v. Spain», 28.10.1998, п. 45).

Також Європейський суд з прав людини у справі «Джоджай проти Албанії» (XHOXHAJ v. ALBANIA), зазначаючи про вимоги щодо неупередженості судді, вказав, що навіть видимість може мати певне значення, іншими словами «правосуддя має не лише здійснюватися, його також має бути видно». На карту

¹ [https://www.unodec.org/documents/nigeria/publications/Otherpublications/Commentry_on_the_Bangalore_principles_of_Judicial_Conduct.pdf \(c.57\).](https://www.unodec.org/documents/nigeria/publications/Otherpublications/Commentry_on_the_Bangalore_principles_of_Judicial_Conduct.pdf (c.57).)

поставлено довіру, яку суди повинні викликати в демократичному суспільстві (пп. 292, 293).

Отже, суддя повинен утримуватися від будь-яких дій, які дають підстави вважати, що на його рішення можуть впливати зовнішні чинники на кшталт особистих відносин з тією чи іншою стороною чи зацікавленості у результатах розгляду справи.

Основоположний принцип полягає в тому, що ніхто не може бути суддею у власній справі. Цей принцип, розроблений судами, його можна застосовувати буквально: якщо суддя є фактично стороною у справі або фінансово зацікавлений у певному її вирішенні, тоді він або вона справді виступає суддею у власній справі. Це є достатньою підставою для відводу судді.

Таким чином, з аналізу міжнародних положень, спрямованих на встановлення етичних стандартів, пов'язаних зі статусом судді, чітко вбачається, що вони вимагають від суддів неухильно додержуватися присяги й завжди поводитись так, щоб змінювати віру громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду і відповідно стримуватись від вчинків, дій чи висловлювань, які можуть похитнути впевненість у їх неупередженості або незалежності.

Авторитет судової влади залежить не лише від рішень, які приймаються у судах, а й від поведінки та ставлення до своєї роботи суддів. А враховуючи повноваження, якими наділений Конституційний Суд України, поведінка судді Конституційного Суду України повинна бути бездоганною.

Водночас дії судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. не відповідають етичним нормам та стандартам поведінки судді, а навпаки свідчать про те, що суддя поступився високоморальним «принципам» заради особистої вигоди. Поведінка конкретного судді не відповідає високому статусу його посади та безпосередньо підриває авторитет правосуддя.

Конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного проступку:

27.05.2020 відповідно до затвердженого Порядку відбору декларацій для проведення їх обов'язкової повної перевірки та визначення черговості такої перевірки уповноваженими особами Національного агентства було розпочато повні перевірки майнових декларацій суддів Конституційного Суду України, у тому числі й декларації судді Сліденка І.Д.

04.08.2020 суддю Конституційного Суду України було поінформовано про факт несвоєчасного подання ним повідомлення про суттєві зміни в майновому стані після отримання доходу в травні та грудні 2019 року і запрошено до Національного агентства для надання пояснень.

З приводу встановленого факту несвоєчасного подання повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суддя Сліденко І.Д. направив на адресу Національного агентства письмові пояснення.

На брифінгу Голови Конституційного Суду України Тупицького О.М. (посилання на брифінг - https://youtu.be/j_nT4J-8Bes), який відбувся 30.10.2020, суддя Сліденко І.Д. висловив свою позицію стосовно його запрошення до Національного агентства «...Це приниження для судді, будь-якого судді, це приниження приходить в орган, який створено законом «ад хок», я маю на увазі

30 0-021086001

 04 000

НАЗК, який не є конституційним органом, зауважте. Він не створений конституцією. Таких органів можна наплодити З десятка по любому поводу. Це приниження для судді ходити до них туди, але я повинен був це зробити...».

Такі публічні висловлювання судді Конституційного Суду України щодо центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, не лише не відповідають етичним нормам поведінки судді, а й підривають авторитет Національного агентства перед суспільством.

19.10.2020 Національне агентство надіслало на адресу Конституційного Суду України лист, яким повідомило про складення стосовно судді Сліденка І.Д. протоколів про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП.

Відповідні обставини унеможливлювали подальший розгляд Слідченком І.Д. як суддею-доповідачем справи № 1-24/2020 (393/20) за поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України від 14.10.2014 № 1700-VII «Про запобігання корупції».

Адже предметом розгляду вказаної справи була відповідність Конституції України окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» щодо заходів фінансового контролю, Кримінального кодексу України щодо декларування недостовірної інформації та незаконного збагачення, положень законодавства, яке передбачає цивільну конфіскацію необґрутованих активів публічних службовців та повноважень органів, які уповноважені виявляти необґрутовані активи.

Визнання неконституційними окремих положень Законів України «Про запобігання корупції» відповідно унеможливлювало притягнення судді Конституційного Суду України Сліденка І. Д. до юридичної відповідальності за результатами виявлених Національним агентством ознак адміністративного правопорушення.

Тобто відповідні обставини безумовно свідчили про наявність у судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. конфлікту інтересів, оскільки він був безпосередньо зацікавлений у результаті розгляду цієї справи, адже ухвалене за результатами розгляду рішення впливало на його інтереси.

У свою чергу дії судді Сліденка І.Д. після виникнення обставин, які очевидно свідчили про відсутність у нього процесуальної можливості брати участі у розгляді вищевказаної справи, були непослідовними та неузгодженими між собою, тобто не були спрямовані на дотримання принципу неупередженості та необ'єктивності.

Так, 06.10.2020 суддя Сліденко І.Д. подав заяву про самовідвід у цій справі, у якій вказав, що з огляду на те, що до Конституційного Суду України надходять запити від Національного агентства, зі змісту яких вбачається, що стосовно нього здійснюються заходи з перевірки дотримання законодавства, а окремі положення цього законодавства є предметом конституційного контролю у вказаній справі та становлять правову основу діяльності Національного агентства, наведені обставини, на думку судді Сліденка І.Д., могли бути розцінені компетентним органом як наявність у нього конфлікту інтересів.

Вказане безумовно свідчить про те, що він мав сумніви щодо власної неупередженості та об'єктивності через імовірний конфлікт інтересів. Водночас, незважаючи на це, проголосував за відмову в задоволенні цієї заяви.

Крім того, суддями Конституційного Суду України також було відмовлено й у задоволенні заяви представника Президента України в Конституційному Суді України Веніславського Ф.В. про відвід з цих же підстав суддів Сліденка І.Д., Мойсика В.Р. та Завгородньої І.М.

Після цього, суддя Сліденко І.Д. продовжив підготовку проекту рішення у справі № 1-24/2020(393/20) (як суддя-доповідач), а 27.10.2020 Велика палата Конституційного Суду України, до складу якої входив безпосередньо і суддя Сліденко І.Д., розглянула справу про антикорупційне законодавство та було ухвалено відповідне рішення.

Тобто суддя, який піддавав сумніву власний об'єктивний розгляд у цій справі не відмовився брати участь у розгляді справи та у подальшому голосуванні. Наявність власної заяви про самовідвід не може бути підставою для участі судді в ухваленні такого рішення. Суддя проігнорував положення ч. 1 ст. 60 Закону України «Про Конституційний Суд України», яка забороняє суддям Конституційного Суду України брати участь у прийнятті рішень, щодо яких у них наявний конфлікт інтересів.

Після ухвалення Рішення № 13-р/2020 у справі № 1-24/2020(393/20) суддя Сліденко І.Д. і надалі проявляв некоректну поведінку в бік Національного агентства.

Так, як вбачається із **Національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2020 році** (стор. 67-68), увечері 27.10.2020 о 17:45 год, тобто майже одразу після ухвалення Конституційним Судом України Рішення № 13-р/2020, з офіційної електронної скриньки судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. на офіційну електронну адресу посадової особи Національного агентства, яка вручала йому протокол про вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, надійшов лист французькою мовою такого змісту:

Оригінальне повідомлення	Переклад українською мовою
<p>«Et maintenant, dit Athos en reprenant son manteau et en replaçant son feutre sur sa tête, maintenant que je t'ai arraché les dents, vipère, mords si tu peux.» Alexandre. Dumas Les Trois Mousquetaires.</p> <p>P.S. Alors mersi, messieurs, et passez mon bonjor'a Monsieur N.»</p>	<p>«А тепер, сказав Атос, загортуючись у плащ і надягаючи капелюха, тепер, коли я вирвав у тебе зуби, гадюко, кусайся, якщо зможеш! Олександр Дюма. Три мушкетери.</p> <p>P.S. Тож мерсі, панове, і передайте мій привіт пану Н.»</p>

Вказаний лист був відправлений із робочої електронної адреси судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. (slidenko@ccsi.gov.ua), що свідчить про те, що дій, пов'язані із складенням відповідного листа, нерозривно пов'язані з його посадою.

Цю саму електронну адресу суддя Конституційного Суду України Сліденко І.Д. використав також і у Єдиному державному реєстрі декларацій як власну електронну адресу.

Вказана ситуація була безпосередньо відображеня у Національній доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2020 році.

Такі висловлювання особи, що обіймає посаду судді Конституційного Суду України, не можна розцінювати як вільне вираження своїх думок, адже, відповідно до вищезгаданих міжнародних стандартів, суддя зобов'язаний демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, у зв'язку з чим добровільно бере на себе більш істотне обмеження, пов'язане з дотриманням етичних норм, як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій поведінці. Суддя не може допускати прояву некоректної поведінки при здійсненні будь-якої діяльності, що пов'язана з його посадою.

Погрозливий зміст вказаного листа беззаперечно перебуває у причинно-наслідковому зв'язку із ухваленим того, ж дня, а саме 27.10.2020, Рішенням Конституційного Суду України № 13-р/202, на підставі якого 09.11.2020 (тобто менше ніж через два тижні) було закрито провадження у справі № 752/20230/20 про вчинення суддею Конституційного суду України Сліденком І.Д. адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

На момент складення та відправлення цього листа судді Сліденко І.Д. було беззаперечно відомо про те, що Національне агентство, з часу ухвалення вищевказаного рішення втрачало значну частину своїх повноважень, що безумовно випливає із завуальованого змісту листа.

Зміст цього листа лише додатково свідчить про умисну особисту упередженість та необ'єктивність судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. під час розгляду справи № 1-24/2020 (393/20).

Національне агентство звертає увагу, що всі дії судді Сліденка І.Д., які безпосередньо стосувалися справи № 1-24/2020 (393/20), є суперечливими.

Так наприклад під час виступу 30.10.2020 на телевізійній програмі «Свобода Слова» Сліденко І.Д. вказав, що взагалі жодна особа не може встановити конфлікт інтересів. Водночас у раніше згаданій заявлі про самовідвід суддя посилаючись на положення ст. 60 Закону України «Про Конституційний Суд України», вказував, що виниклі у нього обставини можуть бути розцінені компетентним органом як конфлікт інтересів (<https://www.youtube.com/watch?v=-TCB0cvXS4c&t=4874s>)

Також з розміщеної агентством «Інтерфакс-Україна» цитати судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. вбачається «Формально я порувшив закон, дійсно, але жодних фізичних можливостей, оскільки я перебував за кордоном, подати їх вчасно у мене не було» (<https://www.dw.com/uk/suddia-ksu-ihor-slidenko-zaiaavyv-pro-vidstavku-cherez-pohrozy-z-ofish-zelenskoho/a-55448714>).

Водночас твердження особи, що обіймає посаду Судді Конституційного Суду України про формальне порушення закону є недопустимим.

Таким чином послідовно викладені Національним агентством обставини в сукупності, а саме складення відносно судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. протоколів про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, участь судді у розгляді справи № 1-24/2020 (393/20) та ухваленні вищезгаданого рішення, направлення ним на електронну адресу Уповноваженої особи Національного агентства листа з

погрозливим змістом, закриття в подальшому відносно нього адміністративної справи безумовно перебувають у прямому нерозривному зв'язку між собою.

Дії Сліденка І.Д. не відповідають встановленим міжнародними стандартами етичним принципам професійної поведінки судді та свідчать про порушення ним присяги, принципів неупередженості та об'єктивності, якими повинні керуватися судді під час участі у розгляді справи по суті та ухваленні рішення.

Допущені суддею Конституційного суду України Сліденком І.Д. порушення безумовно вказують на вчинення ним істотного дисциплінарного проступку, грубе та систематичне нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом судді Конституційного Суду України.

Дії судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. не мають характеру технічної суддівської помилки, а вказують на неналежне ставлення до службових обов'язків та охоплюються складом дисциплінарного проступку, передбаченого п. 3 ч. 1 ст. 21 Закону України «Про Конституційний Суд України».

З огляду на викладене прошу на підставі ст. 21 Закону України «Про Конституційний Суд України» розглянути звернення Національного агентства та притягнути до дисциплінарної відповідальності шляхом звільнення Сліденка І.Д. з посади судді Конституційного Суду України у зв'язку з вчиненням ним істотного дисциплінарного проступку, грубим та систематичним нехтуванням своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом судді Конституційного Суду України.

**Заступник Голови
Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Роман СУХОСТАВЕЦЬ

30 || 00210 86001 || 04000

